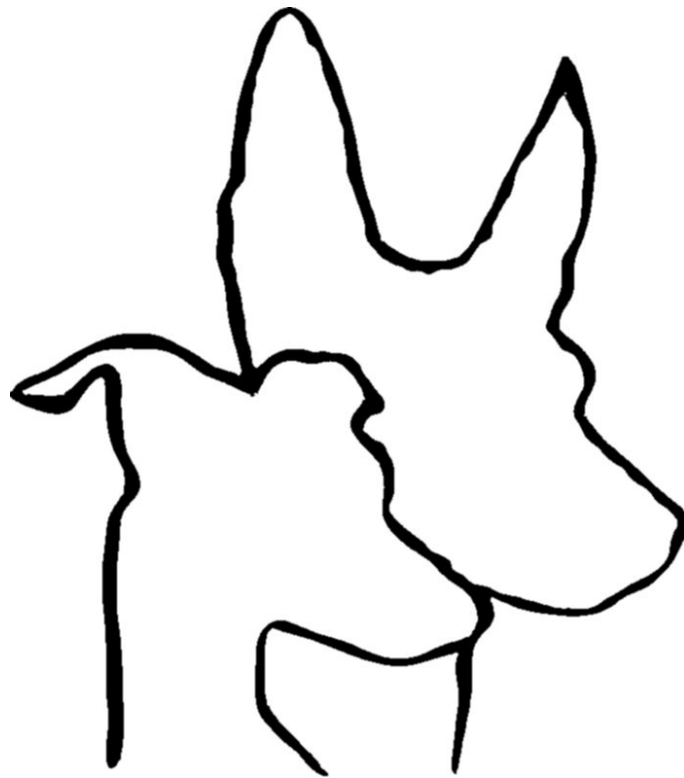

**ITALIANVINTTIKOIRIEN JALOSTUKSEN
TAVOITEOHJELMA
2006 - 2011**

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry

SISÄLLYS

1	YHTEENVETO	1
2	RODUN TAUSTA	1
3	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	4
4	RODUN NYKYTILANNE	4
4.1	POPULAATION KOKO JA RAKENNE SUOMESSA	4
4.1.1	JALOSTUKSEEN KÄYTETYT UROKSET 1996-2005 SUOMESSA	7
4.1.2	JALOSTUKSEEN KÄYTETYT NARTUT 1996-2005 SUOMESSA...	8
4.2	POPULAATION KOKO MUISSA MAISSA	10
4.3	LUONNE JA KÄYTTÖOMINAISUUDET	10
4.4	TERVEYS	10
4.4.1	SILMÄONGELMAT	11
4.4.2	PATELLALUKSAATIO	12
4.4.3	KOHTAUKSET	13
4.4.4	KALJUUNTUMINEN	14
4.4.5	SUUN ALUEEN ONGELMAT	15
4.4.6	KIVESVIKA	15
4.4.7	RAAJOJEN MURTUMAT	16
4.4.8	HÄNTÄMUTKAT	16
4.4.9	SUHTAUTUMINEN JA SEURANTA.....	16
4.5	ITALIANVINTTIKOIRAN ULKOMUOTO	17
4.5.1	VÄRI	17
4.5.2	LIIKKEET	18
5	YHTEENVETO Aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta.....	18
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	18
6.1	TULEVAISUUDEN VISIO.....	19
6.2	ROTUYHDISTYKSEN TAVOITTEET	19
6.3	ROTUYHDISTYKSEN STRATEGIA.....	20
6.4	UHAT JA MAHDOLLISUUDET	21
6.5	VARAUTUMINEN ONGELMIIN	22
6.6	TOIMINTASUUNNITELMA JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTTAMISEKSI	22
7	JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	23

1 YHTEENVETO

Italianvinttikoiran kotimaa on Italia, vaikkakin rodun ensimmäinen rotumääritelmä kirjoitettiin Isossa-Britanniassa 1900-luvun alussa. Ensimmäiset italianvinttikoirat tulivat Suomeen 1910-luvulla, mutta kasvatustyö lähti käyntiin vasta 1960-luvulla. Rekisteröintimäärät olivat kuitenkin aluksi hyvin pieniä, ja vasta 1990-luvulla ylitettiin 40 rekisteröidyn koiran raja per vuosi.

Suomen italianvinttikoirapopulaatio ja geenipooli ovat pieniä. Suomessa arvioidaan olevan tällä hetkellä noin 400 yksilöä. Jalostuksessa ei ole kuitenkaan ns. matadoriuroksia, vaikkakin useat käytetyimpien urosten listalla (Taulukko 5) olevat urokset ovat sukua keskenään.

FCI:n rotumääritelmän mukaan italianvinttikoiran käyttötarkoitus on kilpajuoksija, mutta todellisuudessa suurin osa näistä pienistä juoksijoista on seurakoirina. Italianvinttikoiran kanssa voi kuitenkin harrastaa rata- ja maastajuoksun lisäksi esimerkiksi agilityä.

Italianvinttikoiraa on pieni, siro ja tyylikäs vinttikoiraa, joka liikkuu rodulle tyypillisin kevein askelin. Rodussa esiintyy erilaisia tyyppisiä, mutta rotu ei ole kuitenkaan jakautunut erillisiin näyttely- ja juoksulinjoihin. Luonteeltaan italianvinttikoiraa on ihanteellinen seurakoiraa nyky-yhteiskunnassa. Italianvinttikoiraa on varsin terve rotu, mutta rodussa esiintyy kuitenkin epilepsiaa, polvilumpion sijoiltaanmenoa sekä erilaisia silmäsairauksia.

Italianvinttikoiran toivotaan säilyvän elinvoimaisena ja geneettisesti mahdollisimman laajana rotuna. Tähän voidaan vaikuttaa tuomalla uutta jalostusmateriaalia mahdollisuuksien mukaan ja välttämällä yksittäisten koirien liikakäyttöä. Lisäksi pyritään estämään rodun koirien elinkyvyn ja elämänlaadun alenemista aiheuttavien sairauksien lisääntymistä.

2 RODUN TAUSTA

Italianvinttikoiria lienee ollut olemassa jo esihistoriallisena aikana, ja rodun ensimmäisenä tunnettuna kasvattajana pidetään Egyptin kuningatar, Kleopatran. Italianvinttikoiraa kulkeutui Eurooppaan todennäköisesti Julius Caesarin mukana. 1800-luvun loppuun asti italianvinttikoirat olivat vain ylhäisön lemmikkejä, ja niiden kasvattaminen oli hyvin vähäistä. Italianvinttikoiria omistivat mm. Englannin Kaarle I ja Fredrik Suuri, jolla oli noin 80 italianvinttikoiraa. Rotua on kuvattu monien aatelisten muotokuvissa varsinkin renessanssin aikana. Italianvinttikoiraa kasvatti erityisesti Italian aatelisto ja siksi Italiaa pidetään maana, jossa rotu on kehitetty. Kun Englannin Kennelklubi laati rodun ensimmäisen rotumääritelmän, sen kotimaaksi merkittiin sen vuoksi Italia ja rotua alettiin kutsua italianvinttikoiraksi. FCI:n perustamista

seuraavina vuosikymmeninä italianvinttikoiria kuului kääpiökoiraryhmään, ja vasta 1960-luvulla se siirrettiin osaksi vinttikoiraryhmää (FCI ryhmä 10). Rotu kuuluu edelleen kääpiökoiraryhmään Englannissa ja Yhdysvalloissa.

Rotu on säilynyt lähes muuttumattomana läpi vuosisatojen. Renessanssin ajan maalauksesta irrotettu italianvinttikoiria voisi aivan hyvin mennä tämän päivän näyttelykehään ja tulla siellä palkituksi. Italianvinttikoiran päätarkoitus lienee ollut kautta aikojen olla seurakoira hovien naisille, mutta mitä ilmeisimmin se on päässyt naisten mukaan metsästysretkillekin, kun miehet metsästäivät isojen koiriensa avulla. Esimerkiksi Fredrik Suuren italianvinttikoirat osallistuivat metsästysretkille.

1800-1900-lukujen vaihteessa rodun säkäkorkeus pieneni ja rotuun tuli nykyisin ei-toivottuja piirteitä, kuten pyöreä kallo-osa. Osaksi syynä oli kyseinen historian ajanjakso, La Belle Epoque, jolloin varsinkin aatelisnaiset katsoivat, että mitä pienempi vinttikoiria sitä parempi. Rotuun sekoitettiin ilmeisesti muita kääpiökoiria koon pienentämiseksi. Englannin Kennelklubi hyväksyi toisenkin pienen vinttikoirarodun, whippetin, vuonna 1891. Silloin haluttiin tehdä selvä ero italianvinttikoiran ja whippetin välillä. Italianvinttikoiran säkäkorkeuden yläraja oli vähän aikaa vain 30 cm. Whippetin synty vaikutti myös toiseen, vähintäänkin yhtä tärkeään asiaan, väritykseen. FCI:n rotumääritelmä muutettiin niin, että ainoastaan yksiväriset italianvinttikoirat hyväksyttiin. Huomattavaa on, että rodun ensimmäisen rotumääritelmän kirjoittanut maa, Iso-Britannia, ei ole koskaan muuttanut väriä koskevaa rotumääritelmän kohtaa, vaan kaikenväriset koirat ovat sallittuja lukuun ottamatta brindleä ja black & tan -väritystä.

Nykyään italianvinttikoiria on lähes yksinomaan seurakoira niin kotimaassaan Italiassa kuin kaikissa muissakin maissa. Italianvinttikoiran kanssa voidaan harrastaa näyttelyitä, vinttikoirien rata- ja maastajuoksua, agilityä ja tottelevaisuuskokeita.

Suomeen ensimmäiset italianvinttikoirat tulivat 1910-luvulla, mutta kasvatustyö lähti käyntiin vasta 1960-luvulla, jolloin muutama koira tuotiin Ruotsista ja Itävallasta. Ensimmäinen italianvinttikoirapentue syntyi vuonna 1965 Hellen-kenneliin. Isänä oli Quintus il Vento ja emänä Sobers Raffica.

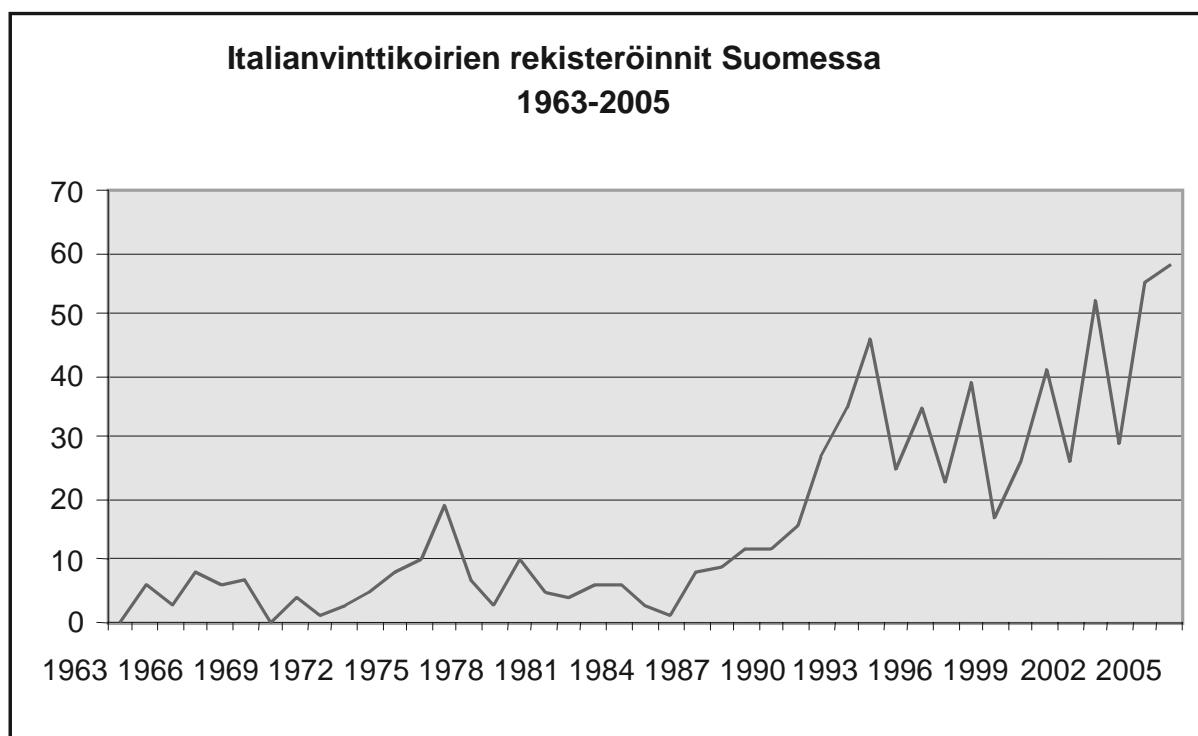
Suomessa on vuodesta 1960-lähtien rekisteröity yhteensä alle 700 italianvinttikoiraa. Rodun vuosittaiset rekisteröintimäärät pysyttelivät pitkään alle 10 yksilön, ja vasta 1990-luvun loppupuolella ja 2000-luvun alkuvuosina on päästy vuosittaisiin 30-50 koiran rekisteröintimääriin Suomessa. (Taulukko 1) Vuonna 2005 rekisteröitiin 58 italianvinttikoiraa, mikä on rodun rekisteröintiennätys. Rodussa on vain muutama pitkään toiminut kasvattaja.

1960 – 1980 luvuilla suurin merkitys suomalaiseen italianvinttikoirakantaan oli Ruotsista tuoduilla koirilla, jolloin rotu oli ulkonäöllisesti hyvin yhtenäinen. Ruotsalaisten koirien lisäksi Suomeen tuotiin 1980-luvulla kolme koiraa Australiasta, yksi koira Saksasta ja yksi koira Yhdysvalloista sekä Norjasta. 1990-luvulla tuotiin koiria mm. Saksasta, Ranskasta, Italiasta, Hollannista, Tanskasta ja Yhdysvalloista sekä edelleen Ruotsista. 1990-luvulla eri maista tuotujen koirien jalostuskäyttö sai aikaan ulkonäöllisesti hieman erityyppisiä koiria, jotka kaikki kuitenkin ovat tasoltaan hyviä. Mm. Yhdysvalloissa, Australiassa ja Isossa-Britanniassa noudatetaan kyseisten maiden omia rotumääritelmiä, jotka poikkeavat hieman FCI:n rotumääritelmästä.

2000-luvulla italianvinttikoiria on tuotu Suomeen runsaasti: mm. Ruotsista, Norjasta, Virosta, Latviasta, Saksasta, Ranskasta, Tšekistä, Venäjältä, Italiasta, Isosta-Britanniasta ja Yhdysvalloista.

Italianvinttikoiria on viety Suomesta ainakin Ruotsiin, Norjaan, Tanskaan, Viroon, Latviaan, Puolaan, Saksaan, Hollantiin, Italiaan, Belgiaan, Ranskaan, Japaniin, Venäjälle, Isoon-Britanniaan, Australiaan ja Yhdysvaltoihin.

TAULUKKO 1 *Italianvinttikoirien rekisteröintien kehitys Suomessa*

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry (SIC) perustettiin vuonna 1999. Sen tarkoituksena on toimia italianvinttikoiria- ja cirneco dell'Etna -harrastajien ja -kasvattajien yhdyssiteenä edistämällä näiden rotujen harrastus- ja kasvatustoimintaa sekä lisäämällä rotutietoutta. Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry on rotuyhdistys, jonka rotujärjestö on Suomen Vinttikoiraliitto. Lisäksi SIC on Suomen Kennelliiton jäsen ja kuuluu Uudenmaan kennelpiirin alaisuuteen.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry auttaa Suomen Vinttikoiraliittoa italianvinttikoirien jalostuksen ohjaamisessa. Yhdistyksen sisällä asioita valmistelee, tilastoi ja ohjaa hallituksen alainen jalostustoimikunta.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:ssä on jäseniä hieman yli 100 ja yhdistyksen toiminnasta vastaa hallitus. Hallitukseen kuuluu yhteensä 7 jäsentä: 4 varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä sekä puheenjohtaja. Yhdistyksellä on kaksi yleistä kokousta; syyskokous on vaalikokous ja kevätkokous tilikokous. Yhdistyksen hallitus valitsee yhdistyksen toimihenkilöt ja toimikunnat, joita ovat jalostus-, tiedotus-, juoksu-, näyttely- ja agilitytoimikunta. Lisäksi yhdistyksellä on pentuvälitys.

Yhdistyksen lehti Kiitäjät ilmestyy kolme kertaa vuodessa. Tämän lisäksi yhdistys julkaisee vuosikirjan, josta löytyvät näyttelyarvostelut koirittain sekä tilastotietoja. SIC ry järjestää vuosittain Club Shown, joka on italianvinttikoirien ja cirneco dell'Etnojen epävirallinen erikoisnäyttely. Lisäksi yhdistyksellä on hyvin toimivat internetsivut.

Yhdistyksen hallitus valitsee jalostustoimikunnan. Jalostustoimikunta antaa pyydettäessä neuvoja jalostukseen liittyvissä asioissa ja avustaa Vinttikoiraliittoa ulkomuototuomareiden koulutuksessa. Tavoitteena on, että jalostustoimikunta aloittaa jalostustarkastusten pitämisen ja määrittelee kriteerit yhdistyksen pentuvälitykseen hyväksyttävälle yhdistelmille.

4 RODUN NYKYTILANNE

Suomen italianvinttikoirapopulaatio on pieni ja tyypiltään ”kirjava”. Tällä hetkellä Suomessa arvioidaan olevan noin 350 koiraa. Ruotsissa ja Norjassa arvioidaan olevan likimain saman verran italianvinttikoiria kuin Suomessa. Rodun kotimaassa Italiassa arvioidaan olevan alle 1000 koiraa tällä hetkellä.

4.1 POPULAATION KOKO JA RAKENNE SUOMESSA

Suomessa on rekisteröity yhteensä 676 italianvinttikoiraa vuoteen 2005 mennessä. Rodun kannaksi Suomessa arvioidaan n. 400 yksilöä.

Vuosittain rekisteröidään 30 - 50 pentua. (Taulukko 2) Viimeisen 10 vuoden aikana Suomeen on tuotu yhteensä noin 40 italianvinttikoiraa. Eniten koiria on kautta aikojen tuotu Ruotsista. Lisäksi koiria on tuotu Suomeen Saksasta, Ranskasta, Norjasta, Virosta, Latviasta, Liettuasta, Tsekistä, Italiasta, Venäjältä, Australiasta, Isosta-Britanniasta ja USA:sta.

TAULUKKO 2 Italianvinttikoirien rekisteröinnit, tuonnit sekä kasvattajat Suomessa vuosina 1996 – 2005

Vuosi	Pentueet	Tuonnit	Kasvattajat	Isät	Emät	TP	Ka pentuekoko
1996	10	1	8	9	10	19	2,2
1997	11	2	9	11	11	22	3,4
1998	5	2	5	4	5	9	3
1999	9	1	6	5	9	13	2,8
2000	13	3	10	10	13	23	2,9
2001	5	8	2	5	5	10	3,6
2002	15	4	8	11	14	25	3,2
2003	7	3	3	6	7	13	3,7
2004	12	11	8	11	11	22	3,7
2005	16	6	12	13	16	29	3,3

TP = tehollinen populaatiokoko

Vuosina 1996-2005 rekisteröidyillä italianvinttikoirapentueilla on isänä tuontikoira 23 pentueessa ja ulkomainen isä 11 pentueessa, suomalainen isä 56 pentueessa. Kyseisellä ajanjaksolla teetettiin pennut 23 tuontinartulla. Tuontikoiria käytetään siis jalostukseen lähes sataprosenttisesti.

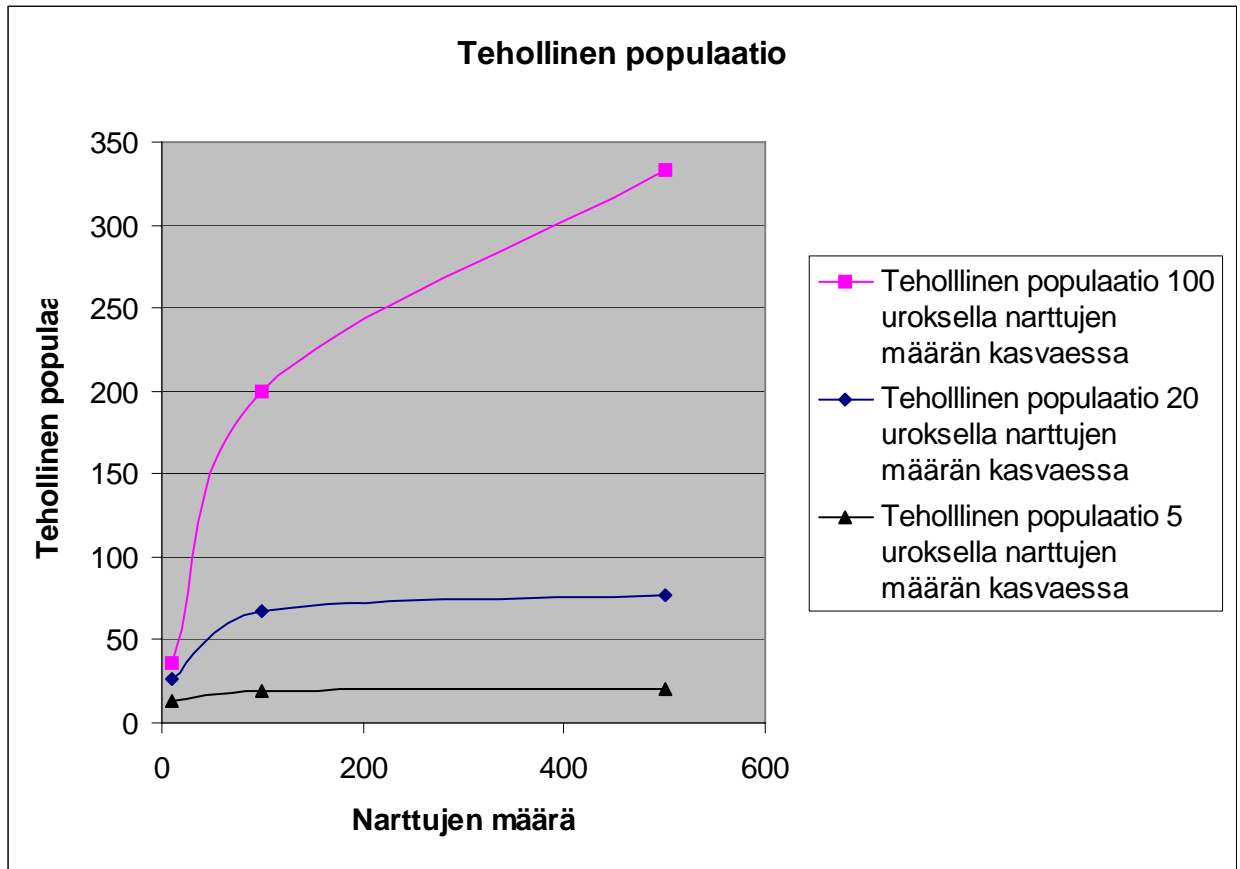
Mitä laajempi geenipohja on ja mitä monipuolisemmin rodun uroksia ja narttuja käytetään jalostukseen, sitä laajempaa rodun kannan voidaan odottaa säilyvän. Kannan tulisi siis sisältää mahdollisimman paljon toisilleen erisukuisia koiria, ja niitä tulisi käyttää jalostukseen monipuolisesti ja tasaisesti.

Populaation geneettistä rakennetta voidaan kuvata tehollisen populaatiokoon käsitteellä, joka voidaan laskea kaavalla

$$4 * N_m * N_f / (N_m + N_f)$$

jossa N_m on jalostusurosten ja N_f jalostusnarttujen lukumäärä. Tälläkin kaavalla laskettu luku antaa tehollisesta koosta yliarvion, koska siinä ei huomioida esimerkiksi jalostukseen käytettyjen koirien sukulaisuussuhteita. Populaatio on erittäin haavoittuvaisessa tilassa, jos tehollinen koko (TP) on alle 50.

TAULUKKO 3 Tehollisen populaatiokoon muutos suhteessa käytettyjen urosten ja narttujen määrään

Taulukossa 3 on havainnollistettu se, miten tehollinen populaatiokoko muuttuu jalostuspäätösten kautta. Jos esimerkiksi käytetään ainoastaan 5 urosta, ei auta, vaikka narttuja olisi 500, sillä tehollinen populaatiokoko on silti vain 20. Tehollisen populaatiokoon tulisi olla vähintään 200 jalostuskoiraa / koirasukupolvi, mutta näin pienellä koirarodulla jalostuspohja on vain murto-osa ihanteellisesta määrästä.

Suomen tilanne näyttää olevan sellainen, että mitä enemmän pentueita syntyy, sitä suurempi tehollinen populaatiokoko on. Tässä tilanteessa tehollisen populaatiokoon suurentamiseksi ei tarvita määräyksiä jalostukseen käytettävien urosten tai narttujen jälkeläisten enimmäismääristä, varsinkaan koska ns. matadorijalostusta ei rodussa ainakaan viime vuosina ole esiintynyt.

Mitä pienempi tehollinen populaatiokoko on, sitä nopeammin kannan geneettinen pohja pienenee ja sisäsiittoisuuden tuomat riskit kasvavat.

Suksiitosta käytettäessä geneettinen muuntelu vähenee, jolloin väistyvät haitalliset geenialleelit pääsevät yleistymään rodun kannassa ja riski perinnöllisten vikojen ja sairauksien yleistymiselle kasvaa.

TAULUKKO 4 Italianvinttikoirien sukusiitosprosentit vuosina 1996-2005

Vuosi	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Sukusiitos-%	2,79	4,18	4,02	2,59	4,39	4,79	5,3	6,48	4,43	2,19
Syntyneet pennut	23	39	17	26	41	26	52	29	48	58

Keskimääräiset sukusiitosprosentit yhden vuoden sisällä vaihtelivat 2,19 – 6,48. Sukusiitosprosentit ovat muutaman viime vuoden aikana pienentyneet, mutta pentueita, joissa on korkeakin sukusiitosprosentti, tehdään.

Suomessa syntyy keskimäärin 30–50 italianvinttikoiraa vuodessa. Jos yhden koirasukupolven oletetaan olevan noin 4 vuotta, niin yhden sukupolven aikana syntyisi n. 150 italianvinttikoiraa. Koska suomalaisen italianvinttikoirapopulaation tila on uhanalainen (tehollinen populaatiokoko on alle 30), olisi yksittäisen koiran suurin suositeltu jälkeläismäärä 3 - 5 % sukupolven jälkeläismäärästä. Eli 150 yksilön sukupolvesta 3 - 5 % vastaa 5 - 8 koiraa. Niiden koirien, joilla on yli 15 jälkeläistä, jalostuskäyttöä tulisi harkita tarkoin. Jos ko. koiria vielä käytetään, tulisi kasvattajien suunnitella yhdistelmät siten, että ne lisäävät populaation tehollista kokoa eivätkä kasvata kannan sukusiitosastetta. Käytettyjen urosten ja narttujen vaikutus populaatioon on riippuvainen siitä, miten monia niiden jälkeläisistä on käytetty / käytetään edelleen jalostukseen.

4.1.1 JALOSTUKSEEN KÄYTETYT UROKSET 1996-2005 SUOMESSA

TAULUKKO 5 Jalostukseen käytetyt urokset 1996 – 2005, joiden jälkeläismäärä on enemmän kuin 5 pentua

Nimi	Syntymävuosi	Pentueet	Jälkeläismäärä	Toisessa polvessa
Taikatyön Robertino	1996	6	20	10
Taikatyön Nonparelli	1993	5	16	42
Necku Stradivarius	1997	4	15	13
Necku Rosvo Roope	1995	5	15	19
Necku Tease Me	2001	5	14	0
Fiefoerniek's Festini	1994	6	14	9
Petit Amour du Domaine de Chanteloup	1999	4	13	0
Necku Toymaker Me	1993	2	12	17
Sand N Sea's Alfa Romeo	1997	3	12	15
Necku Toy Toy Toyboy	1993	4	12	8
Vilperten Scuro	2000	3	10	0
Necku Tekoneva El Sol	1994	3	9	8
Ferazi Red Jeans by Necku	2000	3	8	24
Candlewood's Necku Oh' Blue	1995	2	7	12
Sobers Bravur	1997	3	7	8
Dogcastle's Unforgettable	1999	3	7	21

Ciro della Caveja	1993	2	7	18
Jemalsheva Peter Pan	2001	1	6	0

Vuosien 1996 – 2005 aikana Suomessa on käytetty yhteensä 54 eri urosta (Taulukko 5).

Kaksi käytetyintä urosta, *Taikatyön Robertino* ja *Taikatyön Nonparelli*, ovat poika ja isä. Taulukossa kolmantena olevalla *Necku Stradivariuksella*, ei ole lähisukulaisia taulukoitujen urosten kärkepäässä. Taulukon 4. *Necku Rosvo Roope* ja 5. oleva *Necku Tease Me* ovat isoisä ja tyttärenpoika. Taulukossa 6. oleva *Fiefoerniek's Festini* on Suomen kaikkien aikojen toiseksi käytetyin uros (3 pentuetta ja 7 jälkeläistä ennen vuotta 1996). Sillä ei ole kuitenkaan taulukossa kuin kaksi poikaa, joilla molemmilla on ollut vain yhdet pentueet. Seitsemäntenä taulukossa on venäläinen *Petit Amour du Domaine de Chanteloup*. Taulukon 8. sijalla ovat pentueveljekset *Necku Toy Toy Toyboy* ja *Necku Toymaker Me* sekä *Sand N Sea's Alfa Romeo*, jonka isoisä on kahden edellisen isä ja taulukossa 6. olevan koiran isoisä.

Yli puolella vuosina 1996 – 2005 jalostukseen käytetyistä uroksista oli vain yksi pentue. Suomen käytetyin uros, *Moskito della Casetta Pucci*, on yhteensä 11 taulukossa esiintyvän uroksen sukutaulussa; yhden isä, neljän isoisä ja kuuden uroksen takana kolmannessa tai neljännessä polvessa isänä.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana käytetyin uros on *Taikatyön Robertino*, joka on isänä *Vilperten Scuro* –urokselle. *Taikatyön Robertinon* täysveli *Taikatyön Umberto* on isänä viidelle pennulle kahdesta pentueesta.

Kaiken kaikkiaan viimeisten kymmenen vuoden aikana jalostukseen käytettyjä uroksia on paljon, mutta yksittäisten urosten jälkeläismäärät ensimmäisessä ja toisessa polvessa ovat pysyneet kohtuullisen pieninä.

4.1.2 JALOSTUKSEEN KÄYTETYT NARTUT 1996-2005 SUOMESSA

TAULUKKO 6 Jalostukseen käytetyt nartut 1996 – 2005, joiden jälkeläismäärä on enemmän kuin 5 pentua

Nimi	Syntymävuosi	Pentueet	Jälkeläismäärä	Toisessa polvessa
Taikatyön Yönkuningatar	1999	5	15	3
Abolla Caro Perla Grigio	2000	3	14	9
Vilperten Kilpukka	1994	5	13	10
Eugenios Juliet Capulet	2001	2	11	6
Sobers Elba	1991	3	11	45
Skogsville's Aint a Saint to Necku	2001	3	10	0

Tarumetsän Kultasade	1996	3	9	12
Sobers Elea	1998	2	8	0
Ekavintin Ryövärintytär	2002	2	8	0
Necku Ekavintiö	2002	2	8	0
Taikatyön Soraya	1996	3	8	0
Necku Lovesick Blues	2001	1	7	9
Sweetfire Serenade D'Rohan	1992	1	7	19
Necku La Estrella	1994	2	7	7
Necku Tototoy	1993	2	7	10
Necku Pantera Nera	1997	2	7	0
Necku Tropical Fruit	1993	2	7	8
Taikatyön Nami-Nami	1993	2	7	15
Artmeis Little Gem	1998	2	6	12

Vuosien 1996-2005 aikana Suomessa on käytetty jalostukseen yhteensä 67 narttua. (Taulukko 6)

Käytetyin narttu on *Taikatyön Yönkuningatar*, joka on käytetyimmän uroksen, Taikatyön Robertino, täyssisar. Taikatyön Yönkuningatar on myös urosten toisena olevan Taikatyön Nonparellin ja narttujen viidentenä olevan *Sobers Elban* pentu. Narttujen toisena olevan *Abolla Caro Perla Grigion* isoäiti (*Sweetfire Serenade D'Rohan*), kolme puolisiskoa, äiti ja tytär ovat taulukossa mukana kullakin on vain yksi pentue. Kolmantena olevan *Vilperten Kilpukan* poika on uroslistan 11. Jaetulla neljännellä sijalla olevan *Eugenios Juliet Capuletin* kaksi tytärtä ovat listalla, mutta kummallakin on vain yksi pentue. Lisäksi jaetulla neljännellä sijalla *Sobers Elba* on jalostukseen käytetyimmän nartun ja uroksen äiti. Lisäksi sen pennuista on käytetty jalostukseen kahta urosta ja kahta narttua. Kuudentena olevan *Skogsville's Aint a Saint to Neckun* isä on käytetyimpien urosten listalla kahdeksas.

Huomattavaa on se, että viimeisten kymmenen vuoden aikana jalostukseen käytetyistä nartuista yli 2/3 on ollut ainoastaan yksi pentue. Useiden jalostukseen käytettyjen yksilöiden sukulaisuussuhteista johtuen tehollinen populaatiokoko kaavan mukaan laskettuna antaa kuitenkin hieman totuutta paremman kuvan.

4.2 POPULAATION KOKO MUISSA MAISSA

TAULUKKO 7 *Italianvinttikoirien rekisteröintimäärät vuosina 2001 - 2005 eri maissa*

	2001	2002	2003	2004	2005
Suomi	26	52	29	55	58
Italia	113	119	138	118	-
Ruotsi	24	29	40	67	67
Norja	59	51	44	52	64
Saksa	49	31	31	54	-
USA	-	-	2514	2535	2323
Iso-Britannia	-	-	-	114	114

Ylivoimaisesti eniten rekisteröintejä on Yhdysvalloissa, Australiassa ja Isossa-Britanniassa. (Taulukko 7) Saksassa rekisteröintejä vuonna 2004 oli 54 koiraa. Rodun kotimaassa Italiassa rekisteröintimäärät ovat olleet hieman yli 100 vuosittain.

4.3 LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET

FCI:n rotumääritelmän mukaan italianvinttikoiran tulee olla ”pidättyväinen, lempeä ja mukautuvainen”. Rodussa ei juuri esiinny luonneongelmia. Italianvinttikoiraa on luonteeltaan helppo rotu. Virheenä ei pidetä, jos luonne on avoin. Pidättyväisyys rodun ominaisuutena tulee kuitenkin ottaa huomioon italianvinttikoiraa näyttelyssä arvosteltaessa. Kotioloissa italianvinttikoiraa on erittäin vilkas ja varsinkin pentuna riehakaskin koira, mutta aggressiivisuutta rodussa ilmenee erittäin harvoin.

Italianvinttikoiran alkuperäinen käyttötarkoitus lienee ollut kautta aikojen olla seurakoirana hovien naisille, mutta mitä ilmeisimmin se on päässyt naisten mukaan metsästysretkillekin, kun miehet metsästäivät isojen koiriensa avulla. Koska italianvinttikoiraa ei Suomessa juurikaan käytetä metsästykseseen, parhaat mittarit koirien käyttöominaisuuksista lienevät vinttikoirien rata- sekä maastajuoksutulokset.

4.4 TERVEYS

Italianvinttikoiraa ei ole kuulunut PEVISA-ohjelmaan. Rodun terveyden kehitystä tulee kuitenkin seurata.

Yhdistyksen jalostustoimikunta suoritti vuonna 2004 terveystarkastuksen, ja kyselyyn vastanneet olivat erittäin tyytyväisiä koiriensa terveydentilaan.

Kyselyyn osallistuneista 93 % vastasi, että koiran terveys on joko hyvä tai erittäin hyvä.

Pentuna havaituista vaivoista tyypillisimpiä olivat huonosti irtoavat maitohampaat, joita esiintyi 22 % koirista. Hammaspuutoksia ja purentavikoja oli 9 %. Uroksista 13 % oli kivesvikaisia. Aikuisena puhjenneista terveysongelmista ylivoimaisesti suurin vaiva olivat ien- ja hammasongelmat (40 % vastanneista). Suun ongelmien lisäksi mikään yksittäinen ongelma ei esiintynyt yli 7 % vastanneista. Iho-ongelmia, silmäoireita, sydämen sivuääniä, ruuansulatuselimistön ongelmia, häntämutkia, epilepsiaa ja syöpää esiintyi kutakin 4 - 6 % koirista. Murtuneita raajoja oli 20 %:lla koirista.

4.4.1 SILMÄONGELMAT

Kennelliiton jalostustietokannan mukaan vuosina 1986 – 2005 on rekisteröity 588 italianvinttikoiraa. Näistä koirista 21:n eli vain 3 %:n silmät on virallisesti tarkastettu. Niistä 19 on tuloksena ollut merkintä OK ja kahdella on ollut toisen asteen kaihi (HC). Kuitenkin kymmenellä OK-merkinnän saaneista koirista on ollut jotakin huomautettavaa silmissä, yleisimmin morbi corporis vitrei eli lasiaisen rappeuma. Epävirallisen silmälausunnon saaneita italianvinttikoiria on enemmänkin, ja myös niissä yleisimmin esiintyvä huomautus on juuri lasiaiseen liittyvä.

Viime aikoina italianvinttikoirien silmiä on tutkittu runsaasti. Tutkittujen koirien silmistä on löytynyt yllättävän paljon huomautettavaa. Silmien ongelmia voidaan ehkäistä tutkimalla jokainen jalostukseen käytettävä koira.

Lasiaisen rappeuma (vitreus degeneration, morbi corporis vitrei)

Lasiainen on kirkas hyytelömäinen silmän osa. Terve lasiainen on tärkeä silmän normaalille toiminnalle; se antaa silmälle muodon, tuottaa ravinteita ja poistaa kuona-aineita sekä tukee retinaa. Lasiainen koostuu lähes 99 %:sesti vedestä. Jos lasiainen muuttuu sameaksi, vesittyy tai siirtyy paikoiltaan, näkökyky voi heiketä tai kadota. Lasiainen voi rappeutua ikääntymisen seurauksena tai rappeutuminen voi olla myös silmän sisäisen tulehduksen seurausta. Joissakin roduissa epäillään esiintyvän myös perinnöllistä lasiaisen rappeumaa. Sitä esiintyy myös roduilla, joilla on CEA:ta (collie eye anomaly) glaukoomaa tai primaaria mykiön siirtymää, PLL:ä (primary lens luxation).

Italianvinttikoirien lasiaisen rappeuman oletetaan olevan perinnöllistä, mutta periytymismekanismi ei ole selvillä. Yhdysvalloissa vuosien 1991 - 1999 aikana virallisesti silmätarkastetuista italianvinttikoirista 18 %:lla oli merkintä lasiaisen rappeumasta.

Suomessa viime aikoina tutkituista italianvinttikoirista usealta on löydetty lasiaiseen liittyviä ongelmia. Kaikkia lasiaisesta merkinnän saaneita

italianvinttikoiria tuskin voidaan sulkea pois jalostuksesta, mutta suosituksena on, että jalostukseen käytettävät koirat tutkittaisiin, ja jos parin toisella osapuolella on lasiaisen rappeuma, toisen tulisi olla terve.

HC, hereditary cataract, perinnöllinen kaihi eli katarakta

Kyseessä on nuorella tai keski-ikäisellä koiralla esiintyvä silmän mykiön samentuma joko toisessa tai molemmissa silmissä. Perinnöllinen kaihi periytyy tavallisimmin autosomisesti resessiivisesti (väistytvä, sukupuolesta riippumaton), joskin dominoivasti periytyvää kaihea myös tavataan. Diagnosointi vaatii silmänsairauksiin perehtyneen eläinlääkärin silmätutkimusta eli oftalmoskooppista tutkimusta.

Vuosina 1986 - 2006 on virallisissa silmätarkastuksissa havaittu kolmella italiaanolla HC. Tutkittujen koirien määrän lisääntyessä on oletettavaa, että myös HC:tä sairastavien koirien lukumäärä lisääntyy. Suosituksena on ettei HC:tä sairastavaa yksilöä käytetä jalostukseen.

PRA (progressiivinen retinaalinen atrofia) – etenevä verkkokalvon surkastuma

PRA on resessiivisesti periytyvä sairaus. Siinä on eri muotoja, mm. generalisoitunut eli yleistynyt PRA (perifeerinen PRA), joka aiheutuu valoista aistivien solujen vajaakehityksestä ja/tai rappeutumisesta, sekä sentraalinen PRA, joka aiheutuu valoista aistivien solujen alaisen pigmenttiepiteelin ravitsemushäiriöistä. PRA johtaa aina sokeutumiseen, sillä verkkokalvo ja sen näkösolut kuihtuvat vähitellen. PRA-sairauden tyyppi ja sen ilmenemisikä ovat rotukohtaisia. Joillakin roduilla oireilu alkaa vasta keski-ikäisillä koirilla tavallisesti hämäränäön heikkenemisenä, mutta joillakin roduilla oirehtiminen voi alkaa jo muutaman kuukauden iässä. Sairauden kantajat ovat kliinisesti täysin terveitä.

Suomessa ei vielä ole tavattu yhtään PRA-tapausta italianvinttikoirilla, mutta esimerkiksi Yhdysvalloissa sairaustapauksia on vähintään kymmeniä. Sen perusteella voidaan päätellä, että monen suomalaisenkin italianvinttikoiran sukutaulussa esiintyy PRA:n kantajia. Silmätarkastuksilla pyritään siihen, ettei ongelma pääse leviämään Suomen populaatioon.

4.4.2 PATELLALUKSAATIO

Italianvinttikoirilla esiintyy monien muiden pienten rotujen tapaan patellaluksaatiota eli polvilumpion sijoiltaanmenoa. Vaiva on yhteydessä polvinivelen epämuotoiseen rakenteeseen. Suorat polvikulmaukset ja raajojen asentovirheet, kuten sisäänpäin tai ulospäin kääntyneet polvet, altistavat patellaluksaatiolle. Sairauden lievimmässä eli ensimmäisessä

asteessa, koiran polvilumpio saadaan painettua sivuun, mutta se palaa paikoilleen. Toisen asteen tapauksessa polvilumpio on yleensä luksoitunut siten, että se voidaan työntää paikoilleen, mutta se ei ilman leikkausta pysy paikoillaan. Vaikeammassa eli kolmannen asteen tapauksessa voi leikkaushoito vielä auttaa koiraa. Neljännen asteen tapauksessa pentu voi syntyä jo viallisena eikä paranemismahdollisuuksia juuri ole.

Patellaluksaatiota sairastavia italianvinttikoiria löytyy Suomesta ja ulkomailta. Toistaiseksi Suomessa on virallisesti todettu kaksi 1-asteen diagnoosia. Näistä toinen vaati leikkaushoidon. Lisäksi tiedossa on myös kaksi vakavamman asteen diagnoosia, jotka ovat vaatineet leikkaushoidon, mutta ne eivät tilastoissa, sekä kaksi pentua, jotka on lopetettu jo ennen luovutusikää patellaluksaation takia. Patellaluksaatiota voidaan ehkäistä tutkimalla jokainen jalostukseen käytettävä koira. Tavoitteena on, että koirien joilla on diagnosoitu patellaluksaatio, jalostuskäyttöä harkittaisiin tarkoin.

4.4.3 KOHTAUKSET

Italianvinttikoirilla esiintyy epileptisiä kohtauksia niin Suomessa kuin muidenkin maiden populaatioissa. Kohtausten luokittelu pohjautuu nykyisin seuraaviin termeihin: kohtaus, epileptinen kohtaus, epilepsia, primaarinen epileptinen kohtaus, sekundaarinen epileptinen kohtaus ja reaktiivinen epileptinen kohtaus.

Epileptinen kohtaus saa alkunsa aivojen kuorikerroksen toimintahäiriöstä. Sillä on siis selkeä hermostollinen lähtökohta. Absoluuttinen varmuus kohtauksen hermostoperäisyydestä saadaan vain tarkkailemalla aivosähkökäyrää kohtauksen aikana. Koska tämä on yleensä mahdotonta, tehdään diagnoosi yleensä taustatietojen perusteella.

Aura on ensimmäinen merkki epileptisen kohtauksen alkamisesta. Tämän minuutteja, tunteja tai joskus jopa päiviä kestävä vaiheen aikana koiralla voi olla psyykkisiä häiriöitä, esimerkiksi haukkumista tai epänormaalia läheisyyden tarvetta. Ictus tarkoittaa varsinaista kohtausta. Sen kesto on yleensä sekunneista minuutteihin. Kohtauksen jälkeisenä aikana koira voi olla hoiperteleva, suolen ja rakon toiminta voi olla häiriytynyt, juomisen tai syömisen määrä voi olla vähentynyt tai lisääntynyt. Tämän lisäksi koiralla voi olla hermostollisia oireita, kuten sokeutta, heikkoutta, aistien tai motoriikan häiriöitä.

Kohtaukset voidaan jakaa osittaisiin tai yleistyneisiin kohtauksiin. Osittainen kohtaus on merkki siitä, että jossakin kohtaa aivojen kuorikerrosta on jokin häiriö. Yleistyneet kohtaukset voidaan jakaa kouristuskohtauksiin tai ei-kouristuskohtauksiin. Yleistyneitä kouristuskohtauksia pidetään tällä hetkellä yleisimpänä tyyppinä eläimillä. Tällaiselle kohtaukselle ovat tyypillisiä: kouristukset, täydellinen jäykistyminen tai joskus täydellinen velttous. Ei-kouristuskohtaus esiintyy

tyypillisimmillään lyhytaikaisena poissaolona. Yleistyneisiin kohtauksiin ei välttämättä liity muutoksia aivojen kuorikerroksessa.

Ellei kohtauksen syytä voida identifioida, kutsutaan epileptistä kohtausta primaariseksi. Primaarinen, geneettinen, rotuun liittyvä epilepsia on dokumentoitu eräillä roduilla. Mikäli epileptiset kohtaukset ovat seurausta aivojen rakenteellisista epänormaaliuksista, puhutaan sekundaarisista kohtauksista. Mikäli epileptiset kohtaukset ovat normaalien aivojen reaktio ohimenevään fyysiseen tai psyykkiseen stressiin, niitä kutsutaan reaktiivisiksi kohtauksiksi.

Syystä riippumatta koira voi saada epileptisiä kohtauksia säännöllisin väliajoin tai vain yhden kerran elämässään. Mikäli koiralla on krooninen aivojen toimintahäiriö, joka ilmenee toistuvina primaarisina tai sekundaarisina epileptisinä kohtauksina, sillä on epilepsia. Koira, jolla on reaktiivisia epileptisiä kohtauksia, vaikkakin toistuvia, ei sairasta epilepsiaa.

Ei-epileptisten kohtausten syyt ovat elimellisiä. Tällaiset kohtaukset voidaan jakaa hermostollista (esim. narkolepsia) tai ei-hermostollista (esim. sydänperäiset, aineenvaihdunnalliset tai vatsaontelon sairaudet) alkuperää oleviin.

Tavoitteena on, ettei kohtauksia saaneita italianvinttikoiria käytettäisi jalostukseen; yhdistelmää, joka on tuottanut kohtauksen saaneita jälkeläisiä, ei toistettaisi, ja kohtauksia saaneiden koirien vanhempien ja sisarusten jalostuskäyttöä harkittaisiin tarkoin.

4.4.4 KALJUUNTUMINEN

CDA, colour dilute alopecia, ”sinisen koiran syndrooma”, on ihon sairaus, jota esiintyy roduissa, joilla on laimennusvärejä (sininen, isabellanvärinen). Kaikki siniset tai isabellanväriset koirat eivät välttämättä sairastu. Toisaalta esimerkiksi weimarinseisojilla, jotka kaikki ovat väriltään laimentuneita, sairaus on tuntematon. Sairaus siis liittyy ns. diluutiotekijään eli värin laimennustekijään.

Esimerkiksi musta koira ”laimenee” laimennustekijän suhteen homotsygoottina siniseksi ja ruskea isabellanväriseksi. Kaikki ne koirat, joilla on homotsygoottinen laimennustekijä, eivät välttämättä sairastu. Virhe periytyy yhdessä laimennustekijän kanssa. Tummat teräksen siniset koirat vaikuttavat terveemmiltä kuin vaaleamman siniset koirat. Sairaat koirat syntyvät terveinä. Jossain vaiheessa pentuikä, nuorena tai jopa hieman vanhempana iho muuttuu hilseileväksi, ja turkki harvenee erityisesti selän ja kylkien alueelta. Karva on katkeilevampaa ja kuivempaa kuin normaalisti. Valkoisten merkkien alueet ovat normaalit. Ihoon saattaa ilmaantua pieniä näppyliitä, jotka ovat sekundaarisen bakteeritulehduksen seurausta. Vuosien kuluessa lähes kaikki karva

katoaa, sillä uutta karvaa kasvaa huonosti. Jäljelle jää hieman hilseilevä, harvoin kutiava, melkein karvaton iho sinisen tai isabellan värialueella. Pää, kaula ja jalat ovat hitaammin ja vähiten vaurioituneita. Diagnoosi on suhteellisen helppo tehdä koiran sinisen värin perusteella. On kuitenkin hyvä muistaa, että voi olla muitakin sairauksia (esimerkiksi kilpirauhasen vajaatoiminta, muut hormonaaliset häiriöt, bakteeri- ja sienitulehdukset tai puutos sairaudet), jotka voivat olla iho-ongelman aiheuttajia. CDA:ta on todettu myös ruskeilla ja mustilla koirilla. Diagnoosi kannattaa varmistaa ihobiopsialla. Parantavaa hoitoa ei ole olemassa. Ihotulehduksissa ihon tukihoitona käytetään kylpyjä, rasvahappojen lisäämistä ja tarvittaessa antibioottihoitoja. Periaatteessa CDA aiheuttaa hiljalleen koiralle pysyvän karvojen menetyksen ja kaljuuntumisen.

Italianvinttikoiran jalostuksessa ei juuri ole kiinnitetty huomiota karvattomuuteen, koska siihen ei ole liittynyt sekundäärisiä iho-oireita. Rotumääritelmä sanoo karvapeitteestä seuraavasti: ”kauttaaltaan lyhyttä ja hienolaatuista, ei merkkiäkään hapsuista”. Jalostuksessa on arvostettu erittäin lyhyt- tai jopa vähäkarvaisia yksilöitä. Suositeltavaa kuitenkin olisi, ettei kahta edes osittaisesta karvattomuudesta kärsivää italianvinttikoiraa yhdistettäisi.

CDA:ta esiintyy italianvinttikoirissa joka puolella maailmaa, mutta sen esiintymistiheys ei ole kovin suuri. Erään amerikkalaisen tutkimuksen mukaan sitä esiintyy vain noin 7 - 8 %:lla haalistumavärisistä koirista

4.4.5 SUUN ALUEEN ONGELMAT

Suun alueen ongelmat ovat italianvinttikoirilla tavallisia. Rodulla esiintyy jonkin verran hammaspuutoksia, ja joillakin yksilöillä maitohampaat (erityisesti kulmahampaat) eivät irtoa normaalisti, vaan ne on poistettava. Ilmeisesti jollakin tapaa perinnöllistä huonoa hammaskiillettä ja pienihampaisuutta on esiintynyt ainakin muiden maiden populaatioissa, joten sitä lienee myös jonkin verran suomalaisissa italianvinttikoirissa.

Valitettavan yleinen vaiva italianvinttikoirilla on ientulehduksen aiheuttama pysyvien hampaiden ennenaikainen irtoaminen. Nuoren italianvinttikoiran hampaat ovat yleensä suuret, vahvat ja valkoiset. Mikäli hampaita ei hoideta säännöllisesti, pysyvät hampaat voivat alkaa irrota jo 2 - 3 vuoden iässä, ja veteraani-ikäisen italianvinttikoiran suussa on todella harvoin kaikkia hampaita. Suositeltavaa olisi, että kasvattajat kiinnittäisivät huomiota myös hampaiden pysyvyyteen jalostusvalintoja tehdessään.

4.4.6 KIVESVIKA

Piilokiveksisyys eli kryptorkismi tarkoittaa sitä, että täysikasvuisen uroksen toinen tai molemmat kivekset eivät ole normaalilla paikallaan kivespussissa, vaan joko vatsaontelossa tai nivusissa.

Piilokiveksisyystaipumusta säätelevät perintötekijät, joita periytyy kivesvikaiselle urokselle molemmilta vanhemmilta, mutta jotka näkyvät vain urospennuissa. Todennäköisesti mukana on useita geenejä. Luultavasti on myös aste-eroja, niin että tietty vika-aste voi ilmetä toisen tai molempien kivesten myöhäisenä laskeutumisena. Kivesten laskeutuminen tapahtuu koiralla yleensä 1 - 3 viikon sisällä syntymästä, mutta spontaani laskeutuminen on mahdollista aina 6 - 8 kuukauden ikään saakka.

Terveyskyselyn mukaan italianvinttikoirakannassamme esiintyy 13 % kivesvikaisuutta. Suosituksena on, että mikäli yksilön jälkeläisissä esiintyy keskimääräistä enemmän kivesvikaisuutta, sitä ei tulisi enää käyttää jalostukseen.

4.4.7 RAAJOJEN MURTUMAT

Terveyskyselyn mukaan jopa 20 % italianvinttikoirista on murtunut jalka. Useimmiten jalka murtuu alle yksivuotiaalta koiralta onnettomuuden yhteydessä. Usein nämä onnettomuudet tapahtuvat sisätiloissa koirien esimerkiksi hypätessä huonekalujen päältä alas. Nuoren koiran vilkkaalla ja uhkarohkealla käytöksellä on todennäköisesti yhteyttä asiaan.

4.4.8 HÄNTÄMUTKAT

Terveyskyselyn mukaan 4 % italianvinttikoirista on häntämutka tai koukkuhäntä. Synnyntäisen häntämutkan tai koukkuhännän omaavaa koira ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

4.4.9 SUHTAUTUMINEN JA SEURANTA

Jalostustoimikunnan tulee pyrkiä seuraamaan muidenkin kuin edellä mainittujen perinnöllisten sairauksien ja vikojen esiintymistä rodussa ja tarvittaessa ryhtyä niiden vaatimiin toimiin. Myös koirien yleiseen terveyteen ja vastustuskykyyn tulee kiinnittää huomiota jalostuskoirien valinnassa, jotta italianvinttikoirien tilanne säilyy yhtä hyvänä kuin tähänkin asti.

Mikäli todetaan, että jokin yksilö on aikaisemmissa jälkeläisissään kahden tai useamman eri partnerin kanssa periyttänyt poikkeuksellisen runsaasti jotain sairautta tai vikaa, tulee tällainen koira viipymättä poistaa jalostuskäytöstä.

4.5 ITALIANVINTTIKOIRAN ULKOMUOTO

Kaikista vinttikoirista italianvinttikoiria on se liioitelluin, mutta kuitenkin vinttikoiramaisen terverakenteinen. Italianvinttikoiran tärkeimmät ulkomuotovaatimukset ovat siroisuus ja linjakkuus. Rotumääritelmä viittaa pienikokoiseen englanninvinttikoiraan tai sloughiin, mutta näihin rotuihin nimenomaan sellaisina, kuin ne olivat italianvinttikoiran ensimmäistä rotumääritelmää tehtäessä 1900-luvun alkuvuosina. Italianvinttikoirat ovat pääosin hyvin rotumääritelmää vastaavia, eikä suuria ongelmia ulkomuodon suhteen ole. Koon kasvamisesta tulee varoa, koska nykyisin useat voitokkaat koirat ovat aivan rotumääritelmän antaman ylärajan tuntumassa tai jopa hieman suurempia. Huomattava piirre rodussa on, että urokset ja nartut ovat rotumääritelmän mukaan samankokoisia eikä koirilta vaadita erityistä sukupuolileimaa.

Eri maiden rotumääritelmissä kuitenkin määritellään italianvinttikoiran väri ja liikkeet eri tavoin.

4.5.1 VÄRI

Italianvinttikoirien väritys vaihtelee eri maissa. Suurin osa maailman italianvinttikoirakannasta on maissa, joiden rotumääritelmä (AKC ja Englannin Kennelklubi) sallii valkoisen värin ja merkit italianvinttikoiralla. Suomen noudattama FCI:n rotumääritelmä ei salli valkoista väriä muualla kuin rinnassa ja kypälissä. Yksivärisyyysvaatimus haittaa rodun geenipoolin laajentamista.

FCI:n rotumääritelmä sanoo italianvinttikoiran väristä seuraavaa: "Yksivärinen musta, harmaa, liuskeenharmaa tai isabellanvärinen kaikin mahdollisin vivahtein. Valkoista väriä hyväksytään ainoastaan rinnassa ja kypälissä." Ja vakavissa virheissä: "Kirjavuus; valkoista väriä muualla kuin rinnassa tai kypälissä."

AKC:n rotumääritelmä kertoo väristä seuraavaa "Any color and markings are acceptable except that a dog with brindle markings and a dog with the tan markings normally found on black-and-tan dogs of other breeds must be disqualified."

Englannin Kennelklubin rotumääritelmän mukaan "Black, blue, cream, fawn, red, white, or any of these colours broken with white. White dogs may be broken with one of these colours. Black or blue with tan markings, or brindle not acceptable."

Italianvinttikoirat ovat kuitenkin alun perin olleet maalaustaiteessa esiintyvien yksilöiden perusteella kirjavia tai valkomerkkisiä.

4.5.2 LIIKKEET

Suhtautuminen italianvinttikoiran liikkeisiin on kiistan aihe sekä rodun kasvattajien että tuomareiden piirissä. Italianvinttikoiran rakenne poikkeaa useimpien rotujen rakenteesta siinä, että rotumääritelmän mukaan etuosan kulmaukset ovat hyvin vähäiset ja takaraajat taas ovat voimakkaasti kulmautuneet

FCI:n rotumääritelmä sanoo seuraavaa:

LAVAT: Hyvin vähän viistot; lihakset hyvin kehittyneet, litteät ja selvästi erottuvat.

OLKAVARRET: Lavan ja olkavarren välinen kulmaus on hyvin avoin.

SÄÄRET: Hyvin viistot ja kevytluiset; lihasten välissä selvä vako.

KINTEREET JA VÄLIJALAT: Sarvennaisista alaspäin vedetyn pystysuoran linjan jatkeena.

Aiemmin FCI:n rotumääritelmä oli samoilla linjoilla AKC:n ja Englannin Kennelklubin (KC) rotumääritelmien kanssa

AKC: High stepping and free

KC: High-stepping and free action.

FCI:n rotumääritelmä kuitenkin muutettiin muotoon:

”**LIIKKEET:** Jäntevät ja tasapainoiset, eivät korkeat eivätkä ns. hackney-liikkeet. Laukka on nopeaa ja loikat tehokkaita.”

Suurin osa kasvattajista varsinkin Pohjoismaissa on kuitenkin edelleen vanhan rotumääritelmän mukaisten, rodulle erittäin tyyppillisten, liikkeiden kannalla. Liikkeet lähtevät suoraan italianvinttikoirien rakenteesta: vähän kulmauksia edessä ja paljon takana, josta aiheutuen eturaajojen rajoittuneempi liike kompensoituu niin, että liike suuntautuu sekä eteen että ylös. Toivottavaa on, että kevyet ja ilmavat liikkeet sopivat nykyisen rotumääritelmän sanamuodon sisään.

5 YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Italianvinttikoirilla ei ole ollut aikaisempaa jalostuksen tavoiteohjelmaa Suomessa.

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

Italianvinttikoiria pyritään säilyttämään rotumääritelmän mukaisena, korkeatasoisena, elinvoimaisena, terveenä ja geneettisesti mahdollisimman

laajana rotuna. Rodun koirien elinkyvyn ja elämänlaadun alenemista aiheuttavien sairauksien lisääntyminen pyritään estämään.

6.1 TULEVAISUUDEN VISIO

Sekä rodun suomalaisten kasvattajien välisellä että maailmanlaajuisella yhteistyöllä pyritään säilyttämään italianvinttikoiria elinkelpoisena rotuna, jolla on riittävä populaatio ja populaatiossa myös niin suuri geneettinen vaihtelu kuin mahdollista. Koirakannan ulkomuodon monimuotoisuuteen rotumääritelmän rajoissa tulee suhtautua sallivasti, mutta rotua ei kuitenkaan saa jakaa erillisiin näyttely- ja juoksulinjoihin. Jalostuksessa tulisi kiinnittää huomiota jalostuskoirien terveyteen sekä luonteeseen. Sairaita yksilöitä tai sairauden tunnettuja kantajia ei tule käyttää jalostukseen. Tämän pienen vinttikoiran tulee olla sekä kaunis että toimiva.

6.2 ROTUYHDISTYKSEN TAVOITTEET

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry tukee rodun elinvoimaisena säilyttämistä, geneettisen monimuotoisuuden vaalimista, rodussa esiintyvien sairauksien hallinnassa pitämistä, yhteiskuntakelpoisen luonteen säilyttämistä ja koirien ulkomuodon pysymistä terverakenteisena ja tarkoituksenmukaisena.

Tavoitteena on tukea rodun kasvattajien suunnitelmallisuutta ja harkintaa koirien terveydellisten riskien hallitsemiseksi ja kannan geneettisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi.

POPULAATION KOKONAISTILA JA RAKENNE

Italianvinttikoiran geenipooli tulisi pyrkiä pitämään mahdollisimman suurena. Urosten määrän suhteessa narttuihin tulisi olla mahdollisimman suuri ja yksittäisten koirien liikakäyttöä tulisi välttää. Lisäksi olisi erittäin tärkeää saada erisukuisia jalostuskoiria kantaan. Läheistä sukusiitosta tulisi välttää. Suosituksena olisi että sukusiitosaste jäisi alle 6,25 %:n.

LUONNE

Jalostukseen käytettävien italianvinttikoirien tulee olla luonteeltaan tasapainoisia. Esimerkiksi arkoja koiria ei tulisi käyttää jalostukseen.

KÄYTTÖOMINAISUUDET

Italianvinttikoiran tulisi olla rotumääritelmässä mainitun käyttötarkoituksensa eli kilpajuoksijan mukainen, mutta myös hyväluonteinen seurakoira.

TERVEYS

Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla terveitä ja sairauksien leviämistä italianvinttikoirakannassa pyritään välttämään.

ULKOMUOTO

Italianvinttikoirien ulkomuodollinen taso on hyvä, ja se tulisi myös säilyttää sellaisena. Koon kasvamiseen tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota.

6.3 ROTUYHDISTYKSEN STRATEGIA

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n jalostustoimikunta esittää suosituksia italianvinttikoirien jalostuksen edistämiseksi, mutta vastuu jalostusvalinnoista on kuitenkin aina kasvattajalla ja uroksen omistajalla.

Käytännön keinoina yhdistyksellä on italianvinttikoirien terveystilanteen seuraaminen ja analysoiminen terveystarkastusten avulla. Lisäksi yhdistys pyrkii jakamaan koirien omistajille tietoa rodusta tapaamisissa ja lehden sekä internetsivujen välityksellä.

Yhdistys pyrkii kannustamaan koirien omistajia sekä kasvattajia tarkastuttamaan jalostukseen käytettävien italianvinttikoirien silmät sekä polvet. Yhdistys myös järjestää joukkotarkastuksia.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry osallistuu ulkomuototuomarien koulutukseen.

6.4 UHAT JA MAHDOLLISUUDET

TAULUKKO 8 Vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat

VAHVUUDET ROTU - Suomessa ei toistaiseksi ole jalostusmatadoreja.- Kiinnostus rotuun harrastuskoirana edesauttaa rakenteen ja luonteen vaalimista yhteiskuntakelpoisena ja toiminnallisena.- Rodun hyvä luonne sekä monipuolisuus ja kyvyt harrastuskoirana. ROTUYHDISTYS - Pieni, mutta aktiivinen rotuyhdistys.- Club Show:n järjestäminen vuosittain.- Tiedotus; rotulehti ja internetsivut.	HEIKKOUEDET ROTU - Geenipooli on pieni koko maailmassa.- Viralliset terveystulokset eivät kerro koko totuutta, sillä tutkittuja koiria on valitettavan vähän.- Eri rotumääritelmät eri puolilla maailmaa eivät tue geenipoolin laajentamista. ROTUYHDISTYS - Yhdistyksen pienestä koosta johtuva resurssien vähyys.
MAHDOLLISUUDET ROTU - Ongelmien ennakointi ja niihin varautuminen.- Ulkomailta saatavilla olevan terveystiedon hyödyntäminen.- Avoin tiedotus.- Yhteinen huoli rodun tulevaisuudesta.- Yksi erityinen yksityiskohta, kuten koko tai väri, ei pitäisi olla esteenä koiran jalostuskäytölle, jos koira muuten on erinomainen.- Pentujen lisääntynyt kysyntä.- Uudet tuonnit. ROTUYHDISTYS - Kansainvälinen yhteistyö.	UHAT ROTU - Pentutehtailu pienten koirien yleisen suosion myötä.- Geenipoolin pieneneminen entisestään.- Muotien ja mieltymysten vaikutukset rodun ulkonäköön. ROTUYHDISTYS - Kasvattajat toimivat rotuyhdistyksen ja järjestön ulkopuolella.- Yhteiskunnan koirakielteisyys.

6.5 VARAUTUMINEN ONGELMIIN

TAULUKKO 9 *Rotuun kohdistuvia riskejä, varautumiskeinoja riskeihin ja keinoja niiden välttämiseen*

RISKI	SYY	VARAUTUMINEN	MITEN VÄLTETÄÄN	TOTEUTUESSAAN MERKITSEE
Rodun geenipooli pienenee	Rodulla on eri rotumääritelmät eri puolilla maailmaa	Pyritään käyttämään uudensukuisia ja vähemmän käytettyjä linjoja	Mahdollisimman pieni sukusiitosprosentti, liikakäytön välttäminen ja uudet tuonnit	Sukusiitosasteen kohoamiseen liittyvät haitat, kuten lisääntymishäiriöt ja jo tunnetut tai vielä tuntemattomat sairaudet yleistyvät
Sairauksien yleistyminen	Tehollinen populaatio on pieni ja rodun tyyppiä on vakiinnutettu voimakkaalla linjasiitoksella	Tuontikoirien terveystaustojen selvittäminen ja paritus mahdollisimman erisukuisten koirien kanssa. Linjalostuksen minimointi suvuissa, joissa sairauksia	Ainakin jalostukseen käytettävät koirat tutkittaisiin silmä- ja polvisairauksien varalta. Rodun seuranta terveystarkastusten avulla.	Sairauksien hallitsematon leviäminen. Terveiden koirien kasvattaminen vaikeutuu.
Luonne muuttuu ja arkuus lisääntyy	Luonnetta ei oteta huomioon jalostusvalintoja tehtäessä	Jalostuskoirien luonteisiin kiinnitetään enemmän huomiota	Huonoluonteisten koirien minimointi jalostuskäytössä	Rotu ei enää sovellu harrastuskäyttöön eikä lemmikiksi.

6.6 TOIMINTASUUNNITELMA JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTTAMISEKSI

Jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) toteuttamiseksi on laadittu seuraava toimintasuunnitelma:

- Rodun populaation, sairauksien ja luonnetilanteen kehityksen seuranta ja analysointi sekä tiedotus jäsenlehdessä ja internetsivuilla vähintään vuosittain.
- Silmä- ja polvitarkastuksiin liittyvä opastus ja yhteistoiminta, esim. yhdistyksen omat joukkotarkastukset vuosittain.
- Vähintään yhden italianvinttikoirien terveys- ja kuolinsyykyselyn suorittaminen omistajien ja kasvattajien keskuudessa kaudella 2006 - 2011.
- Virallinen säkäkorkeuden mittaus yhdistyksen järjestämien tilaisuuksien yhteydessä.

- Koiranomistajien harrastusaktiivisuuden ja lajituntemuksen edistäminen.
- Ulkomuototuomarikokelaiden ja ulkomuototuomareiden koulutus ja perehdyttäminen SVKL:n tuomarikoulutuksen yhteydessä sekä kirjallisen materiaalin jakaminen jo oikeudet omaaville 10-ryhmän tuomareille.

7 JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Suomen Italiaanot ja Cirkocot ry:n jalostustoimikunta ja hallitus analysoivat rodusta kertyvän tiedon vuosittain. Tavoiteohjelman toteutuminen selvitetään vuosittain yhdistyksen toimintakertomukseen sisällytettävässä jalostustoimikunnan osiossa. Tarvittaessa jalostuksen tavoiteohjelmaa ja muita rodun jalostukseen liittyviä kysymyksiä voidaan käsitellä yhdistyksen ylimääräisessä vuosikokouksessa tai muissa vastaavissa tapahtumissa. Rodun tavoiteohjelma tarkistetaan 5 vuoden välein.

LÄHTEET

<http://www.italiangreyhound.org/>
<http://www.sic.fi/>
<http://circolodelpiccololevrieroitaliano.org/index2.htm>
<http://www.theitaliangreyhoundclub.com>
<http://jalostus.kennelliitto.fi>

Vinhundar, Bo Bengtsson, ss 76-88 ICA Förlaget AB, Västerås 1974

Suomen Vinttikoiraliiton vuosikirja 1980

SRIV - Svensk Rasklubb för Italiensk Vinthund: Rasspecifik Avelspolicy
-/ Strategi för Italiensk Vinthund

LIITTEET

Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry, Italianvinttikoiran rotumääritelmä FCI:n numero: 200 Hyväksytty: FCI 14.9.1992, SKL-FKK 20.12.1995